

COSINZEANA

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ

REDACTOR:
SEBASTIAN BORNEMISA

□ □ □

Cuprinsul:

Al. Ciura: † Octavian Smigelschi, articol.

Ion Al-George: Foebus, poezie.

Liviu Marian: Poeme în proză.

Georges d'Esparbès: Husarul, nuvelă, trad.

I. U. Soricu: Doină nouă, poezie.

T. L. Blaga: Expoziție de cinematografe, articol.

A. Fogazzaro—D. Tomescu: Misterul poetului, roman.

Radu Mărgean: Strofe, poezie.

FLORI DE-O ZI:

S. B.: Pribegii.

R. M.: Rostul împărțelii.

* * O lege folositoare.

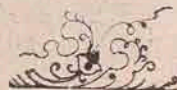
* * Clubul patrupedelor.

CĂRȚI PRIMITE LA REDACȚIE
SCRISORI DELA REDACȚIE
ILUSTRĂȚII

Abonamentul pe an . . . cor. 12

Abonamentul pe 1/2 an . . . cor. 6

Pentru străinătate pe an . cor. 20

NOUTĂȚI LITERARE

— Editura „Librăriei Naționale” S. Bornemisa —

„Librăria Națională” S. Bornemisa a început, pe lângă mari jertfe materiale, să publice o serie de scrieri alese, menite a pătrunde în casele românești ca a avea cărți sănătoase și de-o incontestabilă valoare literară. Din aceste scrieri, pe cari le recomandăm cu toată dragostea publicului românesc, până acum au apărut următoarele:

1. Ion Agârbiceanu: Schițe și povestiri. Prețul coroane 2.—. Acesta e cel mai nou și cel mai ales volum al puternicului prozator ardelean, care a împodobit până acum cu atâtea volume de valoare literatură noastră. Domnul Ion Agârbiceanu e de altcum în destul de cunoscut publicului nostru, ca să mai fie nevoie să atragem deosebit luarea aminte a publicului asupra oricărei cărți a sa. E azi cel mai cetit scriitor ardelean atât în România cât și în Ardeal, căruia i-a succes în urma marelui său talent să fie pretutindeni recunoscut și apreciat. Volumul „Schițe și povestiri”, care are peste 300 de pagini, mai are însă o mare calitate: e cel dintâi volum al autorului, în care s’au publicat cele mai succese piese literare, alese de însuși autorul. O parte din bucățile din volum sunt aproape absolut necunoscute publicului nostru, fiind ele publicate pentru prima oară în „Viața Românească”, care e oprită a trece granița țării noastre.

2. Liviu Rebreanu: Frământări. Prețul cor. 1.50. Autorul acestui volum e un talentat scriitor din generația mai nouă, de origine din Ardeal, care a trecut în România, publicând scrierile sale mai ales în „Viața Românească” și în alte reviste de seamă de dincolo. E mult apreciat mai ales în urma talentului său, care-l ajută să aștearnă pe hârtie stări sufletești grele și să dea personajelor întotdeauna o culoare bogată și nimerită. Subiectele și le alege mai ales din stratul de jos al societății și aduce înaintea noastră tipuri dela țară, figuri mărunte din viața orașelor: pe „golani”, în cari condeiul lui subtil află întotdeauna ceva de poetizat și de zăgrăvit. Volumul „Frământări”, e cel dintâi volum al autorului, pe care „Librăria Națională” S. Bornemisa l-a edat cu toată nădejdea, că publicul nostru va ști să aprecieze și să încurajeze pe un talentat scriitor tânăr, așa, după cum o fac aceasta și alte popoare culte din Apus.

3. Victor Eftimiu: Poemele Singurătății. Prețul 2 coroane. Autorul neîntrecutei piese „Înșiră-te mărgărite” ne dă sub titlul aceasta un elegant volum de poezii, scrise într’o formă din cele mai succese și într’o limbă ușoară, cum dela Vasile Alexandri încoace nu s’a prea scris. În lirismul dulce alui Victor Eftimiu se îmbracă într’o aleasă haină literară cele mai subtile sentimente, cari au o notă proprie: duioșia subtilă și o formă poetică din cele mai sonore. Astăzi Victor Eftimiu e unul dintre puținii scriitori fericiți, ale căruia scrieri sunt, mai ales în România, cele mai gustate și mai cu drag cetite. Pentru noi e o mândrie, că autorul activitatea literară și-a început-o la noi în Ardeal, sub mâna conducătoare a lui Octavian Goga, în „Țara Noastră”.

4. Alexandru Ciura: Amintiri. Prețul cor. 1.60. Cel mai gingaș prozator al nostru din Ardeal, ne dă în volumul acesta un șir întreg din dulcele și duioasele sale amintiri din copilărie, despre oameni și locuri din țara moților. Scrise într’o limbă aleasă și plină de poezie, ele procură în clipe de repaos cele mai plăcute momente sufletului, care caută într’adevăr plăcere și distracție în cărți. Volumul dlui Alexandru Ciura la apariție a fost salutat de „Viața Românească”, și de toate revistele, cari s’au ocupat de el, cu cele mai călduroase vorbe, ca cea mai de seamă noutate literară.

5. „Almanahul scriitorilor dela noi”. Prețul cor. 1.60. Această carte în felul e o mică istorie literară a tuturor scriitorilor ardeleni azi în viață. Cuprinde fotografia, biografia și datele bibliografice alor 46 de scriitori născuți în Ardeal și o bucată literară inedită de-a fiecăruia din acești scriitori. Ca o ilustrare a întregii noastre vieți literare, la urmă dă în faximil capul tuturor ziarelor și revistelor românești dela noi, și pe scurt istoricul acestora dela înființare, relevând la foile politice și pedepsele ce-au avut să le îndure acestea pentru lupta lor pe terenul politice naționale.

6. Ermil Borcia: Versuri flusturate. Prețul 60 bani. Domnul Ermil Borcia e azi singurul nostru umorist de seamă care ca redactor al revistei umoristice „Bobârnați”, dă dovezi de un talent umoristic plin de vervă. Volumul „Versuri flusturate” are pagini umoristice pline de spirit, cari îți procură adevărată plăcere cetindu-le.

7. „Cele mai frumoase”. Prețul 60 bani. E un dragălaș volum de poezii populare aranjat cu multă îngrijire, care merită să stea pe masa oricărui inteligent, care află farmec în versurile dulci și fermecătoare ale poporului nostru. Poeziile sunt împărțite după felul lor de-a fi: de dor, de dragoste, de jale, de bătaie de joc, cătănești, blăstămuri, etc.

— Tot în editura „Librăriei Naționale” S. Bornemisa au mai apărut două tablouri naționale în color, cari reprezintă scene din istoria neamului nostru. Acestea sunt:

1. „Întrarea lui Mihai Viteazu în Alba-Iulia la 1599”. în mărime de 47×59 cm., reproducere după tabloul original care fusese pe vremuri în posesiunea unei episcop gr.-cat. Tabloul reprezintă scena, când marele voevod Mihai Viteazu însoțit de generali și de ostași, intră pe poarta din dos a cetății Bălgradului. În poartă îl așteaptă episcopul romano-catolic, în odăjdii de sărbătoare, salutându-l ca pe noul stăpân al Ardealului. Prețul franco recomandat e cor. 2.75.

2. „Capii revoluției țărănești din 1784”: Horia, Cloșca, Crișan. Tabloul dă fotografiile în color ale eroilor noștri din această revoluție, reproduse după fotografia picturilor din muzeul Bruckenthal. Mărimea tabloului e 45×65 cm. Prețul franco recomandat e cor. 2.75.

— „Librăria Națională” S. Bornemisa roagă pe onoratul public românesc să binevoiască a o sprijini în ținta ce-o urmărește, comandând aceste scrieri alese și tablouri naționale. Comandele să se adreseze la oricare librărie, ori direct la „Librăria Națională” S. Bornemisa, Orăștie—Szászváros.

GOSINZEANA

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ

* * *

REDACTOR: SEBASTIAN BORNEMISA

† OCTAVIAN SMIGELSCHI

Așteptăm un tren, ce va aduce osămintele celui mai mare pictor bisericesc, al nostru.

Trenul întârzie, ca pentru a amâna și el clipa dureroasă, cu care totuș trebuie să ne împăcăm.

Și totuș firea noastră se revoaltă și nu ne putem împăca nici pe o clipă cu gândul, că mâna de țărână a pictorului nu va mai lua niciodată penelul, și că toate creațiile artistice, ce ni le promitea talentul său strălucit, și îndelungatele lui studii, nu vor mai vedea niciodată lumina zilei și nu vor mai împodobi de aici înainte zidurile bisericilor noastre.

S-a stins în apogeu, în plenitudinea forței de muncă, după ce ne încredințase îndeajuns de puterea creatoare a geniului său artistic, și când pleoapele s-au lăsat grele peste ochii împăingeniți, au acoperit pentru totdeauna o galerie întreagă de icoane strălucite, la cari visă pictorul în clipele de inspirație.

Și tot mai stăruitor ni se impune întrebarea zadarnică: Pentru ce trebuia să se stingă pentru totdeauna schinteia acestui talent creator, când suntem un neam așa de sărac și când așa de puțini sunt aceia, cărora Dumnezeu le-a dat darul, de-a înveșmântă în haina nemuririi cele mai ideale imagini ale credinții și inspirațiilor noastre?

* * *

Înainte cu un deceniu, numele lui Octavian Smigelschi era aproape necunoscut. N-am asistat la cele dintâi încercări de aripi ale lui, ci ni s-a prezentat deodată, ca un talent format, ca un maestru deplin stăpân pe armonia culorilor. Pășirea lui în fața obștei românești, când cu ecspoziția de pictură bisericească dela Blaj, a fost o surpriză, și abia puțini prietini de ai lui știa de călătoriile lui de studiu și de stăruitoarea lui sânguină, de a complectă și a aduce la desăvârșire, talentul cu care Dumnezeu îl binecuvântase. Pictorul Smigelschi a regenerat și a ridicat la adevărată mărime pictura bizantină a bisericilor noastre.

Eram obișnuiți mai înainte cu sfinții înțepenți și imposibili ai zugrăvirilor primitivi dela Nicula, sau cu mazăgăliturile firmelor streine — mai ales ovreești — cari

faceau adevărat „geșeft“ vopsind iconostasele bisericilor noastre cu sfinți pictați la repezeală, în cari nu mai puteai recunoaște nimic: nici artă, nici măcar observarea celor mai elementare noțiuni de pictură bizantină.

Imitațiile picturii apusene, care nu are a face întru nimic cu ritul nostru răsăritean, s-au introdus astfel încetul cu încetul în bisericuțele noastre fără a ne fi dat nici o icoană de valoare, asemenea tuturor imitațiilor, răspândite în baza singurului principiu ce le călăuzia, acela al câștigului material. Vieața, ce palpită din pânzele autorilor celebri din apus, a trecut la noi într-un reflex atât de slab, încât ochiul pricepător nu mai distingeă nici o schinteie măcar, în aceste chipuri de contrabandă.

În aceeaș vreme, pictura bizantină stagnă cu totul și abia zugrăvi nechemăți și de prost gust o mai susțineau, în bisericile noastre sărace.

* * *

A venit atunci pictorul Smigelschi. Icoanele înțepenite și afumate ale sfinților bizantini, sub penelul său maestru, au tresărit la o nouă vieață. Cultura lui și studiile îndelungate au știut să toarne vieață nouă în icoanele, ce păreau menite a trece în domeniul uitării.

Pictura catedralei din Sibiu, cea mai monumentală operă a acestui artist a umplut de admirație lumea întreagă, ridicându-l deodată în șirul celor mai alese talente ale neamului nostru.

Am urcat și eu, cu multă teamă, schelele, pe vremea zugrăvirii. Observasem, de jos, strălucitele creații de îngeri, cari nu mi se păreau destul de mari. Când m-am urcat însă în susul cupolei, am rămas cu totul uimit de puterea, cu care schinteierile mărginite ale geniului omenesc, poate să redea cele mai sublime taine ale credinții.

Nu mai erau sfinții ciopliți în lemn de mai înainte, nici mazăgăliturile neputincioase ale cărpacilor, ci mâna creatoare a măiestrului, care evocă la vieață cu un gest majestatic îngerii cu fețele scaldate în lumină, apostolii cu ochii schinteietori de tăria credinții, și pro-

roci cu bărbile lungi și cu fruntea mângăiată de o rază dumnezeiască. Într'un colț prorocul Ieremia pare că grăiește cu adâncă durere, și eu îi *auziam* cuvintele: „Pruncii au cerut pâne, și nu eră cine să le dea“...

În amestecul atâtor chipuri vii, o luminoasă rază de soare zimbește ca o mângăiere: sunt *motivele românești*, pe care pictorul le întrețese, ca un decorativ atât de potrivit. Icoanele sfinte au în ochii nostri un îndoit farmec, când sunt încadrate de motivele cu cari ne-am obișnuit din moși-strămoși.

* * *

Nu numai catedrala din Sibiu se poate mândri cu opera acestui pictor mare, ci și alte multe biserici de ale noastre, în cari penelul lui măiestru a zugrăvit iconostasele.

Talentul lui schinteietor a fost recunoscut și din partea pictorilor unguri, cari îl compară pe Smigelschi cu cei mai de seamă pictori ai lor, alături de Carol Lotz.

Din pânzele lui, cari redau tablouri din viață, publicul nu cunoaște decât puține, căci toată activitatea lui s'a concentrat în jurul picturii bizantine.

Îmi amintesc, între altele, de minunata creație: *Strana*. Pânza reprezintă strana bisericii din Sâncel. Cantorul mai bătrân cântă dintr'o carte bisericească, iar cel mai tinăr îi ține isonul. Alături stau țărani, în straie de sărbătoare, și unul se ridică în vârful degetelor, să cetească, peste umerii bătrânului. O rază de soare străbate prin geam, întraurind pletele credincioșilor, și sălășluind, cu prietinie, fumul de tămâie, ce se înalță...

Multe picturi de ale lui împodobesc cărțile noastre bisericești, începând cu Evanghelia și Apostolerul până la Antimisul, pe care se aduce sfânta slujbă.

* * *

Cu pictorul Smigelschi se coboară în groapă cel mai de seamă reprezentant — să nu zicem singurul — al picturii noastre bisericești. Opera lui va dăinui însă și de aici înainte, căci vederile lui înaintate au indicat foarte precis calea, singura cale, pe care poate să meargă și să ajungă la izbândă pictura noastră bisericească, atât de deplorabilă până ieri-alaltăieri.

Numele lui va rămâne pentru totdeauna în pictura bisericească și el va fi pomenit cu pietate, decâteori se va vorbi de regenerarea picturii bizantine și de înlocuirea icoanelor primitive, cari trebuiau să dispară sub suflul creator al artei adevărate.

Numele lui trece în Pantheonul nemuritorilor nostri și peste câteva sute de ani, când gustul artistic va străbate până în cele mai îndepărtate colțuri ale satelor noastre obscure, Octavian Smigelschi va fi pomenit cu îndoită admirație, ca unul care a prăbușit temelile șubrede ale vechei picturii bizantine și a suflat nou duh de viață în icoanele întepenite ale trecutului.

Aceasta ne e singura mângăiere, când stăm în fața osemintelor răci ale celui mai mare pictor, pe care l-am avut noi Românii din țară ungurească.

○ ○ ○

Foebus

*De mult cocoșii-crainici cântar'a treia oară,
Doar mica ciocârlie mai trâmbiță un tril,
Se 'naltă pân la ceruri, mai cânt'un tril... coboară
Și-adoarme pe o creangă mai blând ca un copil.*

*Se 'ntinde 'n zări, departe, o pânză 'nsângerată,
Din cântecele nopții un tril n-a mai rămas,
Din când în când se stinge o lampă 'ntârziată
Și toate par'că-s moarte și toate fără glas.*

*Spre-apus e noapte încă, e noapte oarbă 'n care
Dorm miile, de veacuri ascunse 'n minți trudite,
Spre-apus e noapte încă și nici o arătate
Nu tulbură odihna durerii adormite.*

*Dar iată, sus pe culme în pânza purpurie
Își scoate capul Foebus pe 'nzăpezitul pisc
Mai trece-o clipă încă — și ca într'o magie
Pe sângele tăriei încremenit un disc.*

*Isvoarele în spuma lor albă, cristalină
Formează curcubeie și le topesc în ele,
Aleargă pe caliciuri un flutur, o albină
Și zboară 'n aer proaspăt un stol de rândunele.*

*S'au desfăcut corole în forme de pahare
Și picură în ele lumina clară, fină;
Iar roua în imperiul lui Foebus par'că are
Reflecsul mântuirii aprinse în lumină.*

*Și Foebus se ridică mai tare, tot mai tare,
Din lumi necunoscute își risipește 'ntruna
Lumina lui de aur pe lume peste zare
Și caii și-i gonește și-i fulgeră cununa.*

*Și-așa cum zvârle flacări pe tot cuprinsul firii
Când sulita-i începă cărarea să-și despice
În valuri largi și grele, ca patima iubirii,
Lin undulă pe câmpuri oceanele de spice.*

*Și Foebus se ridică mai tare, tot mai tare,
Și vede cu mândrie pe câmpurile 'ntinse
Pe frații buni ai ierbii cu frunțile 'n sudoare
Ce picură pe 'ntinsul întinderii aprinse.*

*Departe într'o vale adâncă și pustie
Înfierbântat și straniu își zmulge părul unul,
Se 'nchină și blestemă, se pierde 'n nostalgie
Se vaetă în spasmuri și râde 'n pumn — nebunul.*

*Când fulgeră din spițe și-aprins bubue carul
El frânele le-aruncă și nu iau seamă caii
Privește doar departe cum vuetă tartarul
Ce pare-un inn de jale din cartea lui Omai.*

*În cântu-acesta nota e-un muget de durere,
Un sunet surd de ghiață izbită cu toporul,
În cântu-acesta nota e fără de putere
Căci cela ce îngână e pseudo-poporul.*

*S'a 'nfiorat deodată atuncea bunul soare
Dar, tot crezând c'odată va mai vedea și-un bine
A săgetat din pinteni din nou pe roibi și-o floare
Lăsă peste prăpastii din sferele-i senine.*

*Adio, Foebus! Calea să-ți fie cale bună!..
Eu nu voi ști vreodată păreri-ți ascunse...
Subt raza-ți aurită, subt stele și subt lună
Mor mii de Crishti si diavoli cu coastele străpunse.*

*Pe tronuri ruginite și vechi ca jalea lumii,
Stau cei ce cântă țării sinistrele harpegii,
Pe frunzi au cercuri de-aur, pe față albul spumii,
Miniștri le ling mâna strigând „Trăiască regii!”*

*Mai eri văzuși Golgota și 'ntins pe neagra cruce
Pe cel ce-a vrut să moară de dragostea ideii,
Văzuși pe Iuliu Caesar, pe cel mai nobil duce
Crescut pe-Olimpul sacru în lagăre cu zeii.*

*Văzuși pe craiul Ramses, pe tristul crai Sesostre,
Pe Hanibal la poarta nemuritoarei mame,
Pe Cicero, Demosthen tunând din nalte rostre
Cuvinte înflorite cu foc de epigrame.*

*Și-acum pe glob, Apollo, vezi jalea, sărăcial!..
În urma ta seninul se 'ndoaie de căldură,
În urma ta pe boltă rămâne veselie
Jos vorbe disperate ce tremură pe gură.*

*Trimți o rază-două și unor bieți uitați
Ce-și rup cu dinții carnea, și-și beau puținul sânge,
Ce cad topiți de ziduri și mor încătușați,
Ce nu mai pot nici râde, cum nu mai pot nici plânge.*

*Și Foebus se 'nfioară și fuge tot mereu
Spre țința unde seara va trebui s'apue,
Dar ce-a putut să vadă vai, nu pot ști nici eu
Și chiar de-aș ști n'am gură și inimă să spue.*

*Adio, cale bună și dacă e vreun bine
De unde noi te pierdem, din asfințit încolo,
Apui pe veci; căci totul pe lume ce ne vine
De-i bun, e din sclipirea-ți divină, o, Apollo!*

ION AL-GEORGE

POEME ÎN PROZĂ*

GLASUL INDOELII

Voiră să aștepte ce este fericirea pământească și des-
chisera cărțile învățaților. Dar în ele se vorbea mai mult
de nefericire și într-o zi, când orice căutare le părură za-
darnică, le închise pentru totdeauna mâna tremurătoare
a indoelii. Și întovărășiți de umbra nedeslipită a ace-
steia, ieșiră între oameni, în lume, ca să caute fericirea
dorită.

Mare le fu mirarea, când întâlniră pe unii, cari
se credeau fericiți, fără a fi într'adevăr, iar pe alții,
cari, nefericiți fiind, nu doriau fericirea. Și nu-i înțele-
seră nici pe cei dintâi, și nici pe cei din urmă. Și-și
urmară calea...

Dar în căutarea aceasta 'nfrigorată și neobosită,
pe care o făcuseră până aci fiecare pentru sine, o în-
tâmplare norocoasă îi aduse într-o zi față în față.

Ajunse un singur schimb de priviri fugare, ca să-și
ghicească amândoi dorul chinuitor, ce-i făcuse să pri-
begească atâta vreme și să se înțeleagă. Iar din această
înțelegere, ce puneă sfârșit binefăcător pribegiei lor,
se născu pe nesimțite, gingașă și frumoasă, floarea iubirii
visate.

Și iubirea isgoni din inima lor cernită cu mirosul
ei îmbătător îndărătnică îndoială, ce se crezuse acum
stăpână pe ei. Și 'ndoiala jignită de 'ndrăzneala străinu-
lui pribeg, ce venea să-i ia locul, se ascunde nemul-
țămărită în umbra zidurilor reci ale minții, așteptând cu
răbdare sosirea clipei, când va fi scoasă din nou la
lumina zilei, ce i se răpise fără drept.

Și ziua dorită sosi curând.

În vreme ce îndoiala surghiunită de mirosul îmbă-
tător al iubirii se ofilia în umbră, inima beată de fericire
a celor doi îndrăgostiți visă netulburată. Erau fericiți,
fără să știe aceasta, uitând de fericire.

Dar ce este mai ușor decât să tulburi un vis?

Oameni pismași, fără suflet, cari se vede, n'au altă
menire pe pământ, decât să sfășie inimile bune, înțele-
gătoare, cari numai cu anevoe se întâlnesc în labirin-
tul încălțat al căilor pământești, îi treziră din lumea
visurilor frumoase cu șoaptele lor înveninate.

Și la auzul lor visul se topi, floarea dragostei
se ofili, irosindu-și zădarnic cele din urmă adieri parfumate
pe mormântul iubirii celei tinere, iar vechea îndoială,
ce nu murise, coborî din cetatea minții cu un
rânjet de mulțumire pe buze și întră din nou în camera
goală a inimii.

Iar cei doi îndrăgostiți desamăgiți renunțară la
fericire și nu mai purceseră din nou la drum în cău-
tarea ei...

* * *

SPRE ALTE LUMI...

Se lasă seara. În odaia caldă copila stă în dreptul
geamului și citește. Tăcerea adâncă, dulce, ce o încun-
joară cu apele sale moi, tăcere, în care gândurile liniș-
tite, sfioase își urmează paș cu paș mersul lor molatec
— o sparg deodată sunete dese și voioase de clopoței.
Fără să vrea, îi cade cartea pe genunchi, în vreme ce
privirile curioase se 'ndreaptă prin geam afară.

A fost o clipă numai: o sanie a lunecat în goană
nebună pe dinaintea ochilor ei, dispărând ca o nălucă.

* Din volumul „Contraste” ce va apărea în curând.

Rămân în urmă doar numai două părții adânci, albastrii, în vremece adierea dulce a clopoțelilor mai întârzie încă câteva clipe, desmierdând urechea...

Odată privirile scăpate prin geam afară, uită de carte. Ochi melancolici încep să pribegescă în zările alburii ale tabloului încadrat în privazurile ferestrii și în pribegirea lor duc cu sine gândurile copilei, să le rătaască în depărtările pustii, reci...

Sus un cer spălăcit, cum numai în amurgul trist de iarnă se poate vedeă. În partea din jos îl mărginesc colțurile neregulate dela acoperișurile caselor, îngropate în mormane de omăt, cu spinările corogite de greutatea zăpezii. Câteva garduri lungi spintecă asemeni unor dungii negre câmpul alb. Ici-colo schelete încremenite de copaci răzleți cu câțiva corbi, încremeniți în vârful ramurilor despoiate asemeni unor bizare flori negre. În fund turnul înalt al bisericii, străjuind drept în mijlocul întinderii albe și înghețate.

Nici o urmă de viață pe întregul cuprins. Totul e amorțit, mort. Nici gândirea nu cutează a tulbură cu sborul nesimțit al aripelor sale această liniște solemnă, tristă. Doar numai un vânt ascuțit trece, șuerând din când în când a jale și pustiu, iar fulgii speriați se dau fricoși din calea sa, sburând sprinteni prin văzduhul rece. Marea albă de zăpadă îi înghite, furându-i rând pe rând privirilor, cari le urmărea fuga lor nebună și începând din nou a urmări pe alții, îi pierde și pe aceștia din ochi. Cu aripile obosite și amorțite de frig înceată dela o vreme din sborul lor nebnatec.

Rămurelele unui crac de zarzăr, ce străjuște cu credință la fereastră, stau bițele ghemuite de frig sub strașina casei, la adăpost. În tremurarea lor de frig lovesc din când în când sfioase în geam, par'că s'ar rugă să le primească înlăuntru...

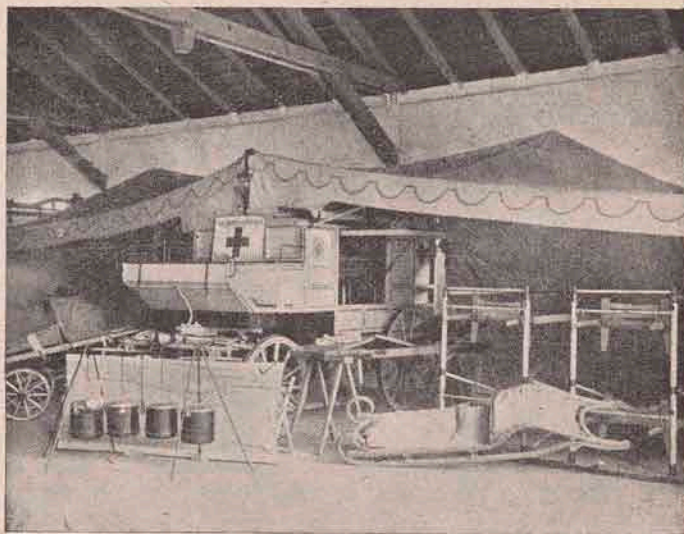
Se întunecă. Conturile caselor devin din ce în ce mai vagi, în forme mai bizare, pe când cer și zăpadă își împreună pe nesimțite apele surii, amestecându-se, de nu se mai pot cunoaște.

Și 'n vremece din fundul zării se apropie în sbor grăbit noaptea, pentru a acoperi cu aripele sale moi această priveliște tristă — o vrabie înfrigurată vine, de se lasă din zboru-i întârziat pe-o ramură din preajma geamului. Înfiorată își sburlește penele sure, voind par'că să scuture de pe ea frigul ce-o amorțește și își șterge ciocul flămând în ramură, ciripind scurt. Apoi își ia grăbită sborul în alte părți, spre culcușul, necunoscut, de noapte...

Gândurile amorțite, cari în fața chipului mort al naturii remaseră până acum mute, se deșteaptă acum deodată din somnul lor adânc, mai aruncă încă o privire jalnică în urmă și-apoi își iau și ele sborul spre alte lumi mai dragi...

S'a întunecat de tot. Pleoapele obosite ale copilei s'au lăsat molatec în jos, acoperind cu pânza lor priveliștea tristă, iar ochii, deșteptați înlăuntru de luminile minunate ale unui vis fermecător, îi arată lumini nouă, pline de farmecul vieții... E primăvară... pe cer scânteie stele, din iarbă se ridică miros îmbătător de flori, iar o priveghetoare nevăzută picură în văzduhul liniștit trilurile sale aiurite de dragoste...

LIVIU MARIAN

Un aranjament complet al „Crucei roșie“ austro-ungare, trimisă pe câmpul de bătaie din Balcani.

HUSARUL

— DIN EPOCĂ NAPOLEONIANĂ —
de GEORGES d'ESPARBÈS

După lupta dela Tarvis, un sergent-major de husari de-ai mareșalului Massena, vânând într'o pădure fu surprins de niște țigani, dezarmat și făcut prizonier. Apoi banda de vagabonzi își urmă calea către sud.

Dar nu mult după ce o porniră la drum, soldatul ceru o leacă de tutun pentru pipă.

Ei nu înțeleg frantuzește, rosti un glas tremurător.

Husarul întoarse capul și zări un al doilea prizonier, cu brațele legate la spate, și care mergea între doi țigani.

— Ești din țara mea, camarade?

— Nu, îi răspunse omul, sunt italian, dar am lucrat trei ani la Marsilia.

— Pe mine mă chiamă Legoff, sergentul-major Legoff.

— Și acum, rogu-te, nu cumva ai o leacă de tutun?

— Santa Madre!

— Ce-ți este? S-ar spune că ai înghițit o mână de piper.

— Dacă ai ști ce te așteaptă, murmăi italianul, nu ți-ar mai fi de fumat. Dtale pot să ți-o spun că te văd om cu curaj: au de gând să te spânzure peste puțin.

Soldatul tresări, dar se stăpâni:

— Drace, drace, m-am obișnuit eu cu gândul că voi muri cândva împușcat, dar nu spânzurat...

Își înalță capul:

— Păi atunci, cu atât mai mult simt nevoia să trag o pipă de tutun. Ia spune-mi, tu, care te pricepi, cine-mi sunt oamenii ăștia?

— Niște țigani cari vin din Triest și cari merg ca să se întâlnească cu alte triburi ce sălășluiesc pe Terglu, care este muntele cel mai înalt din partea locului, niște oameni cari nu se opresc nicăiri, niște păsări călătoare, deh! Ei sunt când spoitori, când muzi-

cantii, când colportori, dar bandiți întotdeauna. Vorbesc într-o limbă a lor, ce-i zice gifthas, dar tot am putut înțelege că-ți vor trece ștreangul pe după gât, afară de cazul când...

— Când, ce?

— Afară de cazul când vre-una din muierile lor ar voi să-ți scape viața. Cum te-au văzut, asta a fost hotărârea lor. Ești mare și voinic, ești soldat și ești mai cu seamă francez. Eu sunt numai un biet negustor și mie îmi cer bani ca să-mi dea drumul. Dacă nu trimet pe cineva să-mi aducă, în 8 zile, șase mii de lire — Cospetto di Bacco! — șase mii, valoarea casei mele și a recoltelor mele pe trei ani! — atunci și pe mine mă așteaptă ștreangul.

— Dar eu?

— Dta deasemenea vei fi spânzurat, dacă nu te însori cu o țigancă.

— Să mă însor? murmură soldatul, ei, ar fi nostim, zău!

Și nu mai zise nimic. Enorm sub colbacul care-i acoperea capul, cu blana dată pe spate, el suiă muntele tot tăind în drumul său nuelușe pe cari le adună apoi în mănunchiu și le legă cu sfoară. Dar se vedeă bine că aiurea îi eră gândul.

* * *

Tot urcându-se către țigani care-l așteptau printre brazii întunecați ai muntelui, acolo unde se află și streina cu care trebuia să se însoare ca să scape de moarte, Legoff revăzu ca în vis toate femeile pe cari le cunoscuse timp de o zi sau de un ceas, și pe cari le iubise timp de un ceas sau de o zi. Erau multe, multe. Și asta îl surprinse puțin.

Mai întâi își aminti de cea mai umilă, dar care le stăpânea pe toate, din înălțimea panglicilor albe care împodobeau capul ei blond și modest.

Era Yvonna, o fată din Ploermel: dragostea lor ținuse o primăvară. Apoi, deodată, un bubuit de tun: 1792, plecarea masselor la război. Campania din 1793: Rhinul, femeile blonde; Mayenza cu frumoasa Roza, Lisbeth, Dudi Müller, cea cu cozile blonde și așa de gingaș împletite. Campania din Vandeea: luptele dela Laval și dela Autrain, cu iubiri în mijlocul laudei. Campania din 1894: Fleurus, șarja, sărutări! Cucerirea

Olandei, fortul dela Werkrum: acolo, un lung caprițiu cu fiica unui grădinar, Elsa, ai cărei dințișori păreau niște picături de lapte. Campania din Germania Dassel-dorf: Magda cea roșcată și Resi Kraus, care avea o piele așa de fină încât puteai vedeă vinul ce-l bea, curgându-i în gât. Apoi, după un an, Italia, gloria, amintiri frumoase, bătălii și amante: Montenote și Sofia. La Adige: o fetișcană răzătoare pe care o așeză pe șeaua-i de piele de oaie și cu care galopă ca un nebun. Arcole: o lovitură de sabie și un alt amor. Bătălia dela Favorita: galoanele de sergent major cusute de Lucchia și întreșute cu sărutări. În sfârșit timp de patru ani se luptase, timp de patru ani iubise, și într'un caz și într'altul tot el fusese învingătorul. Ce vis frumos, într'adevăr!

Italianul îl readuse binișor la realitate:

— Per Dio! De când te privesc... Dar ce faci acolo, o jucărie?

— Da, răspunse husarul închizându-și briceagul. Îl vezi pe bătrânul acela care fumează la spatele nostru: ei bine, am să dau morișca aceasta nepoțelului său, și când picuiul va rade, să mă ia dracul dacă n-am să apuc o pipă de tutun dela bunic.

— Francese sorprendente!

— Cum ai zis?

— Că liniștea dtale e uimitoare.

— Ce vrei, când nu mai umflă vântul pânzele, pui mâna pe lopeți. Bagă de seamă, camarade, se apropie cineva.

* * *

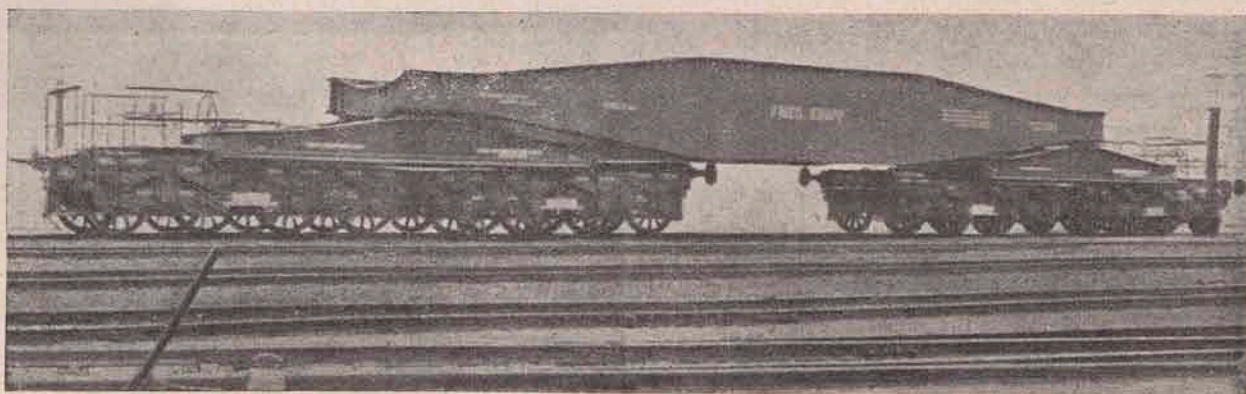
În dosul unui zid de brazi sălășluiă tribul, un semi-cerc de corturi, unde mișunau acoperite de zdrențe o grămadă de femei, murdare și mâncate de insecte, îmbrăcate în mantale grecești, în șaluri, în pelerine, în caftane turcești, și toate vestmintele lor erau sfâșiate, roase de molii, puturoase.

— Oh, făcù husarul, oh!

Și o strâmbătură de desgust îi încreți fața.

Femeile înconjură pe cei doi prizonieri. O negresă se apropiă, orgolioasă, învălită într'un anteriu de episcop și-l privi adânc pe francez.

— Per l'amor di Dio!, gemu italianul, adio frumoasele mele vii!

Un vagon de povară de-a fabricii mondiale Krupp, care și-a sărbătorit acum jubileul de 100 de ani. Pe astfel de vagoane se transportă tunurile Krupp și alte lucruri din această fabrică.

Garda regelui Greciei în costumul său de paradă.

Țigani se certau între ei. În sfârșit, un bătrân luă cuvântul. Eră bunicul copilășului.

Legoff privi lung la pipa acestui om.

Afacerea nu tăragăni. Prizonierii fură conduși sub un copac înalt, de ramurile căruia atârna un ștreang pregătit. Italianul fu supus în grabă de a-și răscumpăra viața. Apoi, veni rândul francezului.

— Auzi, ce spun, că dacă în răstimp de un ceas o femeie îți pune mâna pe umăr, scapi cu viața. Apoi, vei primi cele „trei picături de apă de stâncă“, vei trece prin cercuri, și vei fi țigan ca ei.

— Mi-ar plăcea mai bine o pipă de tutun, zise soldatul.

Trase de sfoară și morișca-i începă să se învârtească. Întreg tribul răsă.

Dar husarul eră serios.

— Propune afacerea moșneagului, se adresă el italianului. Dacă vrea să-mi dea nițel tutun, morișca asta e a nepotului lui.

* * *

Cât ce află de ce eră vorba, bătrânul țigan își scoase numai decât punga cu tutun din buzunar și o întinse soldatului. Apoi luă morișca, în vremece Legoff, palid de bucurie, își umplea pipa.

— Acum, zise el așezându-se pe iarbă, să mă lase în pace cu „stâncă“ și cu „cercurile“ lor. E vreme pentru tot. Și dacă vreo femeie s'ar incumetă să-mi mototolească blana, pe cinstea mea, numai bine nu i-ar merge. Mii de bombe, murmură el, cât e de dulce să tragi din lulea!

Cel dintâi fum se înalță în văzduh, și privirea lui după el. De desuptul său, la niște adâncimi amețitoare, se vedeă izvorul Savei și râul Isonzo scânteind la soarele roșu. În fața lui, departe, Tirolul.

— N'am ce spune, murmură Legoff, e aproape tot așa de frumos ca în Bretania.

În clipa aceia, o mână mică se puse pe umărul lui.

Țigani erau animați. La spatele bătrânului bărbații, femeile, copiii se înghesuiau voioși.

— Așa e, făcū soldatul sărind în picioare, uitasem...

În fața sa vedeă ștreangul și o țigană. Atunci soldatul lui Massena privi lung la muere.

Dar văzând fruntea ei arzătoare, zimbetul ei de femeie dominatoare care a pus mâna pe o pradă, husarul se simți micșorat, umilit. În brațele ei el se văzū ca într'o închisoare, și se dete cu un pas înapoi.

Ca într'un fulger femeile pe cari le iubise îi trecură prin minte. El le zâmbi. Față de acelea, cel puțin, el fusese învingătorul, el pusese mâna pe ele, el le luase.

Și în flacăra amintirilor lui orgoliul lui de bărbat se deșteptă.

Plin de dispreț, el întoarse spatelul țigăncei, și scuturând cenușa din pipa pe care o lovi binișor de tocul cisme drepte, el spuse călăului:

— Acum, că mi-am fumat pipa, puțin îmi pasă. La ștreang!

* * *

Și după zece minute nu mai erau, sub spânzuratul care se legăna la vântul Tirolului, decât italianul bolnav de groază și țigănușul care-și învârte morișca.

Trad. de Adrian Corbul.

O O O

Doină nouă

Ramură de crin,
Visul meu strein,
Vânt îndușmănit
Mi te-a vestejit,
Vânt înviforat
Mi te-a scuturat.

Gânditor drumeț,
Dorule 'ndiăsneț,
Cias de nenoroc
Te-a oprit în loc
Și blestem cumplit
Mi te-a uluit.

Cheruvim pribeag,
Cântecul meu drag,
Tunet ne'ndurat
Viersul țî-a curmat,
De adâncu-i rost
Par'că nici n'a fost.

Par'că niciodat
N'a 'nflorit curat
Visul meu senin,
Dorul meu strein,
Și pe gândul meu
Norii vin mereu...

I. U. SORICU

O O O

Expoziție de cinematografe

T. L. BLAGA

Citesc în cotidianul din Viena „Die Zeit“ o dare de seamă asupra expoziției de cinematografe, ce s'a deschis acolo în 18 Octombrie anul curent, sub președinția de onoare a ministrului de interne, a președintelui camerei, a primarului și a altor notabilități din Viena și peste tot din Austria.

Industria cinematografelor a avut parte într'un răstimp relativ foarte scurt de-o dezvoltare uriașă, cum rar se poate mândri o invenție. O singură firmă, „Pathé Frères“ din Paris, care în anul 1896 număra abia 150 de angajați și nu avea încă nici o filială, s'a dezvoltat de-atunci încoași la o întreprindere uriașă care în anul 1911 avea deja 8500 de angajați în 120 de filiale. Producția de *filmuri* s'a urcat în timpul acesta dela 80,000 de metri la 54 milioane de metri.

Datele statistice generale, cari caracterizează această industrie, încă sunt cât se poate de interesante. Produce anume nici mai mult nici mai puțin, decât 120 milioane metri de film, cari se desfășură în 12,000 de teatre cu un personal de 12,000 de angajați în fața unui public de două miliarde de vizitatori. Venitul anual atinge suma considerabilă de 800 milioane coroane. Din aceasta se vede ce circulație uriașă de bani provoacă instituțiile acestea în distracții și învățături.

Chinematograful ajunge în curând o cerință generală a poporului, mijloc de cultură și distracție. Interesante sunt cifrele, cari fac evidentă însemnătatea economică a singuraticelor soiuri de întreprinderi. Numărul fabricilor de filmuri brute, nefotografate sunt foarte puține. Sunt abia 12, cari însă lucrează cu un capital de 30 milioane, având o circulație anuală de 60 milioane de coroane. Materialul brut îl furnizează 110 fabrici de filmuri. Fabricile acestea, cari încă lucrează cu un capital de 100 milioane, dau pe filmuri fotografii după natură, sau după piese aranjate pe scene anume spre scopul acesta, și a căror inscenare

Prisonieri și răniți turci în drum spre Podgorița.

Răniți muntenegreni în Cetinje. Acum, când războiul din Balcani pare a se apropia de sfârșit, dăm chipul acesta, ca o mică-mică icoană din urmările groaznice ale războiului Mii și zeci de mii de răniți sunt așezați azi prin cele spitale din țările încăierate în războiu și mulți dintre aceștia răniți vor fi vieța întreagă, căci și dacă se vor vindeca, totuși foarte mulți vor rămâne schilavi.

de multeori e foarte costisitoare. Producția aceasta de filmuri atinge anual suma de 125 milioane de coroane. Filmurile astfel preparate nu ajung însă din fabrici direct în mâna aranjatorilor de spectacole, a teatrelor, ci în mâna alor 250 reprezentanți de filmuri și alor 350 institute de închiriere. Aceste două grupe de intermediatori vând și închiriază anual filmuri în valoare de 335 milioane coroane.

La întreprinderile acestea mai aparțin încă 200, cari se ocupă cu zidirea și aranjarea teatrelor cinematografice și cari lucrează cu un capital de 200 milioane coroane, precum și alte 100 fabrici mecanice pentru prepararea diferitelor obiecte accesorii. În sfârșit mai sunt încă active în industria cinematografelor 500 de agenturi și biurouri. Toate la un loc ne dau 13,522 de întreprinderi, cari dau până la 200,000 persoane, cu un capital de întreprindere de un miliard și jumătate coroane. Interesant e încă următorul număr. Cele 120 milioane metri de film, cari se fabrică anual, ar putea înfășura pământul de trei ori pe la ecvator.

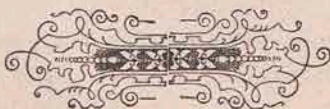
Expoziția din chestie e destinată în întâiul rând pentru specialiști, oferă și publicului mare mult interes și multă învățatură. De câteori nu-ți petreci atât de admirabil la chinematograf și la tot cazul sunt unii, cari simt nevoia de a ști, cum se nasc acele minunate tablouri vii și cu ce fel de aparate se proiectează pe perețele, sau pânza din față. În salele expoziției se redă în modul cel mai fidel dezvoltarea cinematografiei și-anume mai întâi într'o reprezentare grafică (în desen) și statistică din partea muzeului tehnic pentru industrie și meserii. Toate aparatele pentru fotografierea multiplicarea și proiecțiunea tablourilor vii se află ecspuse din partea unui număr mare de firme, cam 300 la număr, între cari multe firme optice și fotografice cu renume. Se pot vedea între altele și aparate pentru fotografiere, ficsarea obiectelor microscopice, de pildă a proceselor de vieță a infuzoriilor și baccililor de morburii. Sunt aparate pentru copierea,

multiplicarea într'un număr arbitrar a fâșiilor de filmuri. Un astfel de aparat copiază într'o oră 200—300 metri de film. Alte aparate servesc la proiecțiuni în școale, pentru a arăta de pildă elevilor corpuri geometrice transpuse în rotațiune. O fabrică specială austriacă dă aranjamentul complet al unui teatru-model cu mașinile cele mai moderne și cu întocmirile cele mai noi, cari asigură împotriva incendiilor. Fabrica de filmuri Pathé Frères a ecspus pe lângă aparate mai mari de proiecțiune și o mașină de produs lumină pentru teatre ambulante. Mult interes prezintă pentru publicul mare un nou aparat — chino, ce se poate folosi cu mult succes în școale și în familii. Aparatul acesta se caracterizează mai cu seamă prin faptul, că nu are nevoie de un izvor de lumină deosebit. Când învârtim un mâner spre a desfășura filmul, punem în mișcare în acelaș timp și un dinamou micuț, care la rândul său face să lumineze o lampă electrică. Cu ajutorul acestui aparat se pot proiecta chipuri pe pereți de 1½ metru înalte și oferă o distracție tare plăcută și instructivă atât în saloane, cât și în școale, pentru suma minimală de 200 coroane, cât costă aparatul.

Spectacolele cinematografice sunt însoțite de obicei de muzică, dacă nu chiar de redare de voce și de cântec. Se zice că *Chronophon*-ul lui *Goumont* s'ar bucură și de proprietatea aceasta într'o măsură destul de acceptabilă.

Natural, ca orice ecspозиție, astfel nici cea din chestiune nu poate fi lipsită de partea sa istorică. În seria multor aparate, cari intrunesc foarte cerințele moderne ale tehniceii, se pot zări și cele mai vechi trei sisteme, cari funcționau cu ajutorul unui mâner învârtit de mână și nu ca aparatele de astăzi purtate de electromotor și cari partea cea mai mare a lor erau construite din lemn, ceea ce astăzi hotărât s'ar interzice. E interesant a ști, că aparatul cel dintâi a costat 6000 de coroane și permitea desfășurarea unui film abia de 20 de metri de lung. Ce progres uriaș s'a făcut până astăzi, când filmul cel mai lung, ce se găsește pe piață, e de 4 kilometri. Unde mai pui apoi, că aparatul cel mai bun cu întocmirile cele mai moderne, aranjat cu un obiectiv lateral pentru proiectarea de diferite anunțuri — reclame în pânze, costă abia a patra parte din prețul dela început.

În sfârșit de deosebit interes pentru publicul mare — vizitator al ecspозиției — se zice că sunt spectacolele speciale aranjate în una din salele ecspозиției. Aici se pot vedeă cele mai noi cuceriri ale cinematografiei pe toate terenele și mai presus de toate timpul scurt în care se ficsează diferitele întâmplări în reprezentații cinematografice. Vizitatorii au ocazie de a vedeă toate actualitățile și anume deja după trei ore delă fiecare eveniment, ce se petrece în Viena în cursul ecspозиției.

MISTERUL POETULUI

Roman de ANTONIO FOGAZZARO

Trad. din italienește de: D. TOMESCU

— 33 —

XL.

Eu îi împărtășiam toate gândurile și toate îndemnurile, bune sau rele, ale sufletului meu, cu aceeaș sete de sinceritate, cu care aș fi vorbit și înaintea lui Dumnezeu. Cu cât eră mai dureros și mai umilitor pentru mine să mă spovedesc înaintea ei, cu atât o făceam cu mai multă ardoare. Dacă uneori, am fost nedumerit asupra unei fapte, sau asupra unui gând al meu, neștiind de sunt vrednice, sau nu, de osândă, întotdeauna mi-a fost și-mi e de ajuns, ca să-mi risipesc nedumerirea, judecata aceea lăuntrică, pe care-o scapără în sufletul meu această nevăzută Violet, care veșnic a locuit și locuește în conștiința mea: o judecată sigură și aspră, cu mult mai aspră decât judecata celorlalte Violet, Violet din lumea din afară, din lumea văzută. Gândindu-mă mereu la lucrul acesta, am fost izbit de-o asemănare ciudată, din care au izvorit următoarele versuri, compuse pe vapor, pe când mergeam spre Magonza:

În ființa-mi muritoare, trăește chipul tău etern,
Iubești în iubirea mea, gândești în gândurile mele,
Și, cu cât ești mai streină de simțurile pământeste,
Cu atât ești mai aproape de conștiința mea.

Ca un drept servitor al lui Dzeu, aici cărmuește
Ochiul tău, oglindă a nemărginitei sale lumini,
Și când zăresc în ea umbra răului care mă pândește,
Eu îl alung numai decăt.

Dar dacă, fiind muștrat de tine, gând teribil,
Vin, tremurând, să-mi mărturisesc păcatul
În fața ființei tale adevărate, dar muritoare,

Tu mă săruți zimbînd, atât de cucernic,
Încât văd în tine, ca într'o misterioasă oglindă,
Cât de milostiv și de drept este Domnul.

Violet rămăsese la Rüdeshheim, deoarece niște cunoscuți ai ei din Nürimberg îi făgăduiseră o vizită, iar eu mă hotărîsem în ziua aceea să mă duc la Magonza, de unde aveam de gând să aduc un dar pentru ea.

M-am întors de acolo c-o brățară foarte simplă și cu aceste versuri, al căror înțeles ea-l prinse numai decăt, deși avu nevoie de câteva lămuriri din partea mea. Concepția, adecă ideea fundamentală a poeziei îi plăcu, versurile însă nu-i păreau a fi ale mele; găsiă că sunt cu totul deosebite de cele care i le dedesem până aci. Înțelegeam foarte bine, dar cu toate astea o întrebai, în ce stă această deosebire atât de mare. Îmi răspunse că sunt mai greoaie, că îi recheamă, mai mult decăt cele de până aci, lecturile ei din scriitorii clasici

Din exagerările modei. Două piciorușe de femeie chinute în ghete cu tocuri de 12 cm. înalte. E un curent nou al modei americane, ca picioarele să pară cât se poate de micuțe. Cât pentru practic și igienic, nu mai zicem nimic.

italieni și-i făceau impresia că ar fi fost scrise de către un pictor quattrocentist.

„Am cetit și am recetit poezia nu știu de câte ori — îmi zise ea a doua zi — și trebuie să spun că mi-a lăsat o impresie foarte ciudată. Forma îmi pare mai puțin vioae decât în celelalte versuri ale tale, dar îmi plac mai mult, fiindcă în ele mă regăsesc mai bine decât în celelalte“.

Îi spusei, că asta se datorește numai și numai concepției lor.

„Nu — răspuse ea — simț foarte lămurit că nu e numai din pricina concepției, ci e și din pricina limbii, care are o formă atât de veche și de spirituală. Spune-mi, dacă în Italia place mai mult genul ăsta, sau celalalt.“

— Să lăsăm în pace sonetul meu — răspusei eu. — În Italia plac versurile cari sunt mai bune decât acestea. Sunt, de altfel, și oameni cari zic c-ar trebui să se scrie versuri cu cuprins modern și cu formă veche, dar asta e o greșală, pentrucă o idee, o concepție nouă trebuie să dea naștere și la o formă, precum și la o armonie nouă“.

Violet se gănuî puțin, se roși la față, îmi cuprînse capul cu amândouă mâinile și-mi șopti pe frunte:

„Eu te voiu iubi veșnic ca și acum, dar chipul meu va îmbătrâni cu vremea și sârmanul meu glas, care te farmecă pe tine, nu va mai fi atât de dulce. Ce vei face tu atunci?“

Mâinile ei îmi strângeau tâmplele cât puteau mai tare.

„Cum îți vine să te gândești așa? — răspusei eu — atunci n-am să mai fiu în stare să fac versuri, și nu voiu putea face altceva, decât să-ți repet pe acestea în fiecare zi“.

După aceea, prinsei să fac glume asupra gingășiilor noastre bătrânești. Violet se simți jignită, jumătate în glumă, jumătate în serios, și-mi spuse că sunt un cinic uricios, că pretutindeni îmi place să găsesc ridiculul, că lucrul acesta o atrăsese foarte mult la început, pentrucă e un fel de nebunie a femeilor de-a

se îndrăgosti de oamenii răutăcioși, dar că acum nu mai mă dorește să fiu așa.

„Și eu — zise ea — eram odată batjocoritoare ca tine; acum însă nu mai sunt“.

Spunând asta, nu-și putu ținea râsul, fiindcă și acum era de multeori foarte sarcastică; avea niște zimbete rafinate și niște vorbe scurte, care pătrundeau în pielea oamenilor ca niște vârfuri de ace. Recunoscă lucrul acesta, dar se împotrivi, spunând că în această privință ea e vecinic în luptă cu această înclinare a firii sale și mă încredință, că faptul că se simte atât fericită, faptul că iubește și este iubită, o făcea să fie cu totul nesimțitoare față de ceea ce este ridicul.

„Prin urmare — zise ea — acest simț al ridiculului nu trebuie să fie un lucru bun, și nu trebuie să se împace cu deplinătatea fericirii și a iubirii. Ai să cauți și tu să te dezberi de el, nu-i așa?“

Râse din nou, văzându-mi fața mea îndurerată, aproape îngrozită, și mă întrebă dacă asta-i o întreprindere atât de grea pentru mine. Răspunsei că da, iar ea-mi spuse, că, fiind artist, pot foarte bine să-mi descarc acest spirit de ironie în cărțile mele, dar fără nici o răutate.

„N-ar fi mai bine însă să mă străpânesc și aici? — întimpinai eu.“

— Poatecă da — îmi răspunse încet — deoarece cărțile cele mai nobile nu înfățișează deloc ridiculul“.

Sustinui cu căldură, cu foarte multă căldură, că asta nu-i adevărat, și căutai apoi să înlătur învinuirea de răutate, spunând că păstrez același simț viu și pătrunzător chiar și față de propriul meu ridicul.

„Ești răutăcios cu tine însuți — răspunse Violet. Și în mine ai să găsești tu ridicul?“

— Ce păcat, răspunsei suspinând.

— Mă tem că nu“.

XLI.

Versurile următoare au fost scrise, cred, la câteva zile după Heidelberg, pentrucă știu că le-am compus la fereastra hotelului, în lumina lunii, și mi-aduc aminte că trecuse de miezul nopții. Luna se înălță dinspre stânga, roșietică și în formă de secere, dincolo de Rin, peste Ingelheim; o rază aurie tăia pieziș întunerecul de pe fluviu.

„Știi — zisei Violetei a doua zi dimineața, fiind de față și soții Steele — astă noapte s-a găsit comoara Nibelungilor“.

Spusei asta cu un accent așa de sincer, încât dna Steele dete drumul unui *oh!*

„Am găsit-o eu — adăogai — și e toată pentru miss Yves“.

Și-i dedei aceste versuri:

Luna răsare și aurul
Lucește în fluviul negru,
Eu sper să culeg din unde
Strălucita comoară.

Rinul urlă și plopii uriași
Freamătă pe țărături,
Vântul mă izbește în față
Cu strigăte stridente.

Luminoasa comoară
Înecată în Rinul sfânt
O răpesc în versul meu
Pentru părul tău aurit.

Acum valurile nemângăiate,
Își plâng razele pierdute,
Dar din părul tău bălai
Nu le vor mai lua niciodată.

În dimineața aceea, trebuia să mergem la Bingen cu vaporușul și de acolo la Nausethurm, și ne dedeam întâlnire la debarcader. Violet venise aproape cu un ceas înaintea noastră, ca să facă un studiu de apă și de cer. Luă versurile și-mi mulțumi c-o privire lungă, în vreme ce soții Steele cercetau lucrul ei.

„Violet l-a pictat, iar dvoastră veți descrie Rinul nostru — îmi zise dna Steele.

— L-a zugrăvit și el — murmură Violet.

— Eu?, exclamai mirat.

— Se pare că da — zise dna Steele, cu un zimbet întrebător.

— Dar asta e întâia oară — răspunsei eu — când văd Rinul.

— Ei bine — zise dl Steele — descrieți-l pentru noi, așa cum îl vedeți. Vrem să știm și noi cum vede un poet, și totdeodată vrem să știm dacă zugrăvește mai bine decât miss Yves“.

Steele erau întocmai ca niște copii, cari, când le trece prin cap o idee cât de absurdă, se agață de ea și nu le-o mai poți scoate în nici un chip. Îmi fu peste putință prin urmare să mă sustrag unui asemenea capriciu, cu toate că vedeam bine cât sunt de ridicol. Credeam că Violet o să mă ajute să ies din încurcatură, dar, vai! ea trecu pe partea celorlalți doi și-mi întinse ea însăși hârtie și creion.

Acolo, unde ne aflam noi, fluviul coborâ din spre răsărit drept în fața noastră, limpede ca cerul, cu larga lui întindere de ape, deopotrivă de repezi, pe care un șir de case și de arbori abia le despărția, în fața noastră, de orizont, între negrul și masivul Adlerthurm din Rudesheim, la stânga, și între plopii verzi din insulă și fondurile albastre ale colinelor la dreapta. Aproape de noi, dealungul țărăturii drept, un șir de bărci negre se legănă pe apă, care clocotia și strălucia împrejurul lanțurilor întinse.

Fumul unui vapor, *Criemhilt*, se ridică în roto-coale, poleite cu argint de lumina soarelui.

Cam așa, cred eu, c-am zugrăvit Rinul atunci; nu mai păstrez fila aceea de hârtie, pe care am aruncat-o în apă numai decăt.

„Iată — zise Steele — eu, care nu sunt poet, văd o mare cantitate de apă, mai multă decât trebuie; eu

nu mă uit la plopi, ci la via mea din Rochusberg, care are o înfățișare destul de melancolică; privirea mea, înainte de-a ajunge la Adlerthurm, se oprește pe cocoașa camerierului dvoastră dela *hotel Krass*, care pescuește cu undița aici, aproape de noi; această cocoașă însă nu-mi pare nedemnă de-a fi observată de către un poet. Însfârșit, îmi permiteți să dau premiul dșoarei Yves, fiindcă dvoastră nici măcar nu ne-ați spus ce culoare are apa Rinului“.

Răspunsei, că înaintea Germanilor, aș fi preferit de-o miie de ori mai mult să definesc culoarea metafizicii lui Hegel, decât să spun culoarea Rinului.

Violet îmi spuse mai târziu, pe vaporuș, că atât cât văzusem eu, văzuse și ea ca pictoriță, dar că aceea nu eră poezie, nu eră Rin, ci eră un fluviu oare care.

După părerea ei, adevăratul Rin îl văzusem întâia oară în închipuirea mea ațâțată de Rudesheimer; îl descrisem mai bine, fără să-l descriu într'un singur vers:

Beau și văd răsărind din adâncul închipuirii mele,
Rinul sfânt, colinele, turnurile, viile și florile sale.

„Iată Rinul adevărat“, zise ea.

XLII.

Ne aflam tocmai pe bordul albului și verdelui vapor *Criemhilt*, când, întorcându-ne dintr'o plimbare la St. Goar, Violet îmi zise:

„Ce-ți scriu prietinii tăi? Ei știu de nebunia asta pe care-o faci?“

Ne găsim în mijlocul unei mulțimi de dame și de domni și Violet se desfătă spunându-mi tot felul de lucruri, cu atâta farmec și drăgălășie, încât aveam o poftă nebună s-o iau în brațe și s-o sărut, o poftă cu atât mai mare, cu cât vedeam că-mi e peste putință să fac lucrul acesta.

„Tu taci, nu zici nimic — adăogă ea, cu ochii aceia răutăcioși, pe care-i mai văzusem o clipă în pădurile dela Heidelberg. — Se vede că n-ai îndrăznit să-i vestești. Ți-e rușine de mine. Tu ai vrea acum să mă săruți, numai ca să poți înlătură orice răspuns, dar n-ai curaj. Și vezi, eu aș fi atât de fericită, dacă tu,

O membră din „Clubul patrupedelor“.

— Vezi la „Flori de-o zi“ —

din dragoste pentru mine, nu te-ai sinchisi de ochii lumii; eu aş fi în stare să nesocotesc toată lumea asta din jurul nostru. Nu, te rog, nu, nu se poate", zise ea încet, aproape îngrozită, când văzù că vreau să iau în serios vorbele ei pline de ispită. Mai târziu, îmi puse aceeaş întrebare dela început; de rândul acesta însă mi-o puse într'un chip foarte serios. Trebui atunci să-i mărturisesc, că în Italia nu ştie nimeni nimic despre această iubire a mea, afară de fratele meu.

Violet tăcù puţin.

„Prin urmare — zise ea — dacă acum s-ar întâmpla să cad în Rin, în Italia nu s-ar şti nici măcar că ne-am cunoscut, pentrucă tu ai fi în stare să nu spui nimic, aşa este?“

Răspunsul meu zăbăvi puţin.

„O, da! — zise ea — făgăduieşte-mi că n-ai să spui nimic! Mie mi-e deajuns să trăesc în tine; nu-mi place să ştiu că iubirea noastră e purtată din gură în gură. Ai să vorbeşti numai atunci, când în Italia s-ar răspândi vestea că ți-am fost amantă, iar nu logodnică.

— Violet — răspunsei eu — de ce să ne întristăm așa înzadar? Ar fi mai bine să întocmim lista cu toate rudele și cunoscuții noștri din Italia, din Germania și din Anglittera, căroră va trebui să le trimitem învitările de nuntă.

— Da, — zise ea — ar fi bine. Vom face și asta. Dar simt, uite, o mâhnire adâncă în sufletul meu, când mă gândesc, că noi n-avem nici prietini și nici rude, care să se simtă fericiți în fața fericirii noastre. Dar vom face, vom face și asta“.

Mă întrebă apoi din nou, dacă, murind ea, i-aş mai pomeni vreodată numele, și nu-mi dete pace deloc pânăce nu-i răspunsei, că m-aş simți tare nefericit, dacă n-aş găsi pe cineva care să m-asculte bucuros și căruia să-i vorbesc cu sufletul deschis. Am făcut aci o ușoară aluzie la dumneata, iubita mea prietină.

„Ai pe Emma Steele, zise ea.

— Vai, sărmanii Steele! — esclamai eu, ca să schimb vorba. — I-am uitat cu desăvârşire!“

Ne scularăm dela locurile noastre de lângă proră și ne duserăm în celalalt cap al vaporului, la pupă, unde se aflau ei. Violet intră în vorbă cu dna Emma, iar prietinel Paul s-apucă să-mi țină o mică disertație asupra viilor, care, fiind lipsite cu desăvârşire de verdeață, aveau un aspect galben-cenușiu, aproape trist, sub poala pădurilor viguroase de pe vârful colinelor. La Oberwesel, mi se părù că văd suindu-se pe vapor, un om scund, prevăzut cu umbrelă și baston, și a cărui înfățişare îmi părea foarte cunoscută; mă despărții numai decât de prietini mei, și mă dusei să strâng mâna scumpului meu amic, Topler senior, dupăce mă încredințai destul de bine că Topler junior lipsește.

Văzându-mă lângă el, începù să facă o larmă cumplită, ca un Schwab bun ce eră, și-mi trebui multă caznă până să-l fac să tacă din gură, deoarece Violet se află pe vapor și voiam s-o scutesc de ori ce emoție.

„Gelosule, gelosule! — zise el. — Ai dreptate, eră foarte îndrăgostită de mine“.

Îmi povesti apoi, că venise la Oberwesel să întâlnească pe un prietn al său, pictor, care vizitase nu numai *die Katze*, dar chiar și *die Maus* (două castele ruinate) și că acum se ducea să întâlnească o doamnă la Kreuznach, pentru care trebuia să coboare la Bingen. Cunoștea foarte puțin lucrurile petrecute la Nürimberg și mă întrebă cum ne simțim în această țară. Fără să-l întreb, îmi spuse că el se simte destul de mulțumit, fără să-mi deie însă nici o lămurire mai mult.

În timpul ăsta, cerul se întunecase și o furtună neașteptată vâri groază în lumea de pe vapor. Alergai numai decât după Violet; dar ea se și coborise jos în cabină, și pe scară eră atâta înghesuială de oameni, încât renunțai să mai cobor și eu și mă adăpostii sub imensa umbrelă verde a lui Topler. El cunoștea Rinul pe din afară, cu toate astea eră entuziasmat ca un copil care-l vedeă pentru întâia oară; se ducea lângă balustrada vaporului, și stătea beat de admirație, cu nasul în vânt, nepăsător de ploaie; mă întrebă dacă am fost în cutare sau în cutare loc, îmi suggeră plimbări lesnicioase chiar și pentru Violet și mă făcù să-i făgăduesc, că am să vizitez împreună cu ea Drachenfels în Siebengebirg. Îi spusei apoi că am de gând să mă duc și la Wetzlar, pentru amintirea lui Goethe; la auzul acestui plan al meu, se posomoră numai decât.

„Nu, nu — zise el repede — să nu vă duceți la Wetzlar.

— De ce? — întrebai eu mirat — de ce n'am merge?

— Nu face să mergeți acolo“, zise Topler, și începù să-mi vorbească despre Rheinstein, al cărui drapel și ale cărui ziduri crenelate se zăreau atunci deasupra unui vârf de stâncă, printre pădurile țărului stâng. Această purtare a vechiului meu prietin mi se părù cu totul misterioasă și nu mi-o putui explică, decât că Topler junior se găsește la Wetzlar. Nu-i vorbisem încă Violetei despre această plimbare, și hotărâi numai decât să nu-i mai vorbesc deloc. Topler se dete jol la Bingen. Ploaia încetase de mult și drumul dela Bingen la Rüdeshain îl făcurăm în cea mai deplină frumsețe a cerului și a Rinului. Violet eră nespuse de fericită; glumiă și râdea mereu. Eu însă nu mă simțiam destul de bine. Mă apăsă par'că ceva pe inimă și nu știam ce.

— urmează —

O O O

Strofe

*Amurgul serii de-astă vară
Când te văzusem mai întâi
Eu nu-l mai uit, cum nu uit vraja
Ce-a 'ncetemenit în ochii tăi.*

*Și dacă și-astăzi cat la stele
Și mă frământă doruri vagi
E, că 'n acel amurg de vară
Noi ne-am avut atât de dragi.*

RADU MĂRGEAN

O O O

FLORI DE-O ZI

Pribegii...

Par'că-i văd aievea cum își adună în pripă cele câteva acareturi de prin case, le așează toate peste-olaltă într'o geantă roasă și pornesc, fără ca macăr odată să-și mai arunce înapoi privirile înspre încăperile, în cari au trăit atâtea zile vesele. Sărmanii oameni. Din depărtări s-aud bubuituri de tun și glasul lor sinistru vestește apropierea dușmanului de porțile cetății. Îi leagă atâtea amintiri plâpânde de orașul acesta, atâtea vise de fericire și acum trebuie să-l părăsească, poate pentru totdeauna. Trebuie să-l părăsească, fiindcă se apropie oștirea streină, care va jăfui vatra strămoșească și va pângări cinstea casei. Și nu le va cruța poate nici viața. Cine poate s-o garanteze aceasta în timp de războiu, când învingătorul e dornic de răzbunare pentru multele suferinți îndurate? Convenția internațională? Umanismul? Toate acestea sunt vorbe 'n vânt, vorbe cari nu mai reprezintă în caz de războiu nici o valoare și nici o putere. Nu, nu-i nici o nădejde, că, cel ce vine între bubuituri de tun și zângănit de spadă, aduce ramură de maslin. Și bieții oameni, decât să cadă pe mâna nouilor stăpâni, iau mai bucuros toiagul pribegiei și pornesc spre o țară îndepărtată, peste codri și văi, peste munți și mări, care au învățat că e a lor, e a fraților lor. Acolo vor fi în siguranță și vor găsi poate un adăpost pentru oasele trudite și pline de oboseală...

Cetesc aproape în fiecare zi despre astfel de sărmani pribegi, cari în urma războiului crunt din Balcani, sunt nevoiți să plece pe drumuri necunoscute, în țări streine, ca să-și mântue cel puțin vieța, dacă moșia pe care au muncit-o în sudoare grea ani dearândul, nu o mai pot mântui. Citesc și mă prinde nu știu cum duioșia, gândindu-mă la vieța lor așa pribegă și plină de durere. Îi petrec cu privirea în închipuire și văd fețele lor pe care desnădejdea și jalea a săpat urme adânci, îi văd

pe ei înșiși pornind în pripă, grăbiți, căci orice zăbavă poate aduce peirea. Din depărtări s-aude bubuitul surd al tunurilor: acolo seceră moartea cu duiumul și vestește apropierea aceloră, cari nu vor ști poate ce-i mila și ce-i cruțarea. Și-apoi streinii aceștia învingători, căci streinii vor fi, aduc cu ei o altă vieță, o altă lume de viețuire, în care ei de sigur că nu se vor afla bine. Și în închipuirea acestui rău, care poate veni, ei pornesc cu duiumul pe drumuri neumblate, prin țări streine, despre cari până acum poate numai din cărți au mai auzit, dar de văzut ba! Uită pe-o clipă, că vatra strămoșească va rămâne fără păzitori și că mormintele străbunilor vor încăpea pe mâni streine. Uită, căci mai scump decât orice amintire li-e vieța. Bun va fi Domnul, și se va îngriji el poate de cei rămași departe, în țara de altădată...

Îmi trece prin trup un fior de groază, cum mă gândesc la sărmanii aceștia pribegi porniți pe drumuri, în streini. Și mă gândesc la câte-toate, la cumplitele dureri și mizerii, pe cari le aduce cu sine un războiu. Afară vântul urlă cu furie și-mi izbește nebun în obloane, se vaetă și plânge par'că. Ce vor face pe vreme de asta soldații pe câmpul de luptă și ce vor face sărmanii aceia pribegi, cari și-au lăsat vatra caldă și au pornit goi și prăpădiți în capul iernii, să caute adăposturi noi? Sărmanii pribegi, oare ce vor face? S. B.

*

Rostul împărțelii

Cetesc într'un ziar, că în Londra s-a deschis un curs de economie practică, la care se dau povețe damelor bogate, cum să-și împartă pentru micile cheltuieli paralele, ca să nu risipească. La prima vedere, un astfel de curs par'că n-are nici un rost, nici un înțeles. Desigur, pentru damele acelea, cari au atâția bani, că n-au nevoie să ție seamă de împărțeală, el are de fapt puțin rost. De aceea eu cursul acesta de economie practică nu l-aș fi înființat pentru damele bogate, ci pentru cele cu mai puține venite, dar poate cu aceleași mari pretenții. E adevărat,

că cei mai mulți dintre noi, nu numai că nu știm cruță — de altcum la noi cruțarea se consideră de zgârcenie — dar nu știm încă nici împărți. Și, Doamne, câte neajunsuri nu s-ar ivi, dacă gospodinele și gospodarii ar țineă întotdeauna seamă de unele elementare legi ale economiei. La noi de regulă întotdeauna se cheltuie mai mult, decât se câștigă, și nu doar că așa ar cere trebuințele vieții, — ci de cele mai multe ori fiindcă nu ne dăm seama de puterile noastre financiare. Cheltuim mult mai mult decât câștigăm, nu pentru că am putea cheltui, ci fiindcă ne pare că putem. Pentru unele lucruri, de cari foarte ușor ne-am putea lipsi, aruncăm banii, iar pentru unele trebuinți mici, de cari avem însă neapărată nevoie, nu ne mai ajung venitele. E natural, că în lipsa

Mașină automată pentru curățitul ghetelor. E o mașină care se introduce acum după pilda orașelor mari din străinătate, și în Budapesta. Când vrei să-ți curăți ghetetele, te oprești înaintea unei astfel de mașini, arunci în ea un ban de 20 fileri și mașina începe automat să-ți frece cu perile ghetetele. E un lucru practic și de mare folos pentru publicul din capitală.

aceasta totală de împărteală venim în colizie nu numai cu noi înșine, ci și cu cei din apropierea noastră, cu societatea înșasă, la al căreia ajutor apelăm de-atâteaori. Și din ciocnirea aceasta de interese comune urmează apoi atâtea supărări, atâtea certe și rele. Se pare, că ne lipsește total autodisciplina, că nu ne putem da de cele mai multeori seama de rostul bun al unei împărțeli raționale. Uităm adesea de principiile acestea economice numai fiindcă nu le-am învățat niciodată. Nu le-am învățat nici în școală, nici la părinți și nu le-am învățat nici din experiență. Dacă am fi cât de cât disciplinați și am avea înaintea ochilor principiul elementar al câștigului și al cheltuielii, nu ne-am cufundă în datorii fără de sfârșit ca'ntr'o genună fără fund, din cari unii nu ies niciodată, iar alții ies numai moștenind, ori luând o nevastă bogată...

Eu cursul de economie practică din Anglia nu, nu l-aș face pentru damele bogate, cari n-au nevoie de împărteală, ci l-aș face pe seama a-celora, pentru cari știința această ar fi tot atât de salutară, ca și bogăția. Aș propune rostul împărțelii damelor, cari ar cheltui tot atât de mult, ca oricare milionară, și care niciodată nu înțeleg să se mărite pentru altceva, decât, ca să ajungă la un bărbat, care să le împodobească cu zorzoane, ca pe păpușile din galantarele prăvăliilor în preajma Crăciunului.

R. M.

O lege folositoare.

Într'un stat al Americii de nord s-a adus nu demult referitor la viața conjugală o lege foarte interesantă a cărei scop e fără 'ndoială foarte frumos: să aducă mai multă fericire în vieța casnică și să pună capăt traiului chinuit și amar. Conform legii acesteia acela dintre soți, care cearcă să strice bunăînțelegere, e închis și pus să postească cu apă și pâne, opt zile. Bărbatul n'are drept să facă sânge rău nevestii, povestindu-i despre nesuccesele afacerilor și despre alte năcazuri, cari se petrec în afară de casă.

Legea din statul american regulează totodată și raporturile dintre domnișoare și tineri, și pedepsește cu închisoare pe acei domni, cari

trezesc nădejdi în sufletul unei fete, dar apoi când le vine bine, se duc mai departe și lasă sufletul fetei frânt și plin cu deziluzii. Legea recunoaște dreptul fetei de valabil, dacă tinărul timp de 14 zile a distras-o, a însoțit-o la plimbare și acasă. Dacă cineva e invitat de cinci ori la o familie, unde este fată la casă, și respectivul nu refuză nici odată invitarea, e dator să ceară de nevastă pe domnișoara, iar dacă refuză, se pedepsește cu închisoare. Dar să nu se creadă, că legea aceasta nu regulează întocmai așa și drepturile tinerilor, ca pe cele ale domnișoarelor. Legea pedepsește cu închisoare și pe domnișoara care dă corfă unui tânăr ce o cere de nevastă, după ce a lăsat să i se trezească nădejtile acestea.

După cum vedem, Americanii purced foarte practic și în privința dragostei și a căsătoriei, ținând seama în măsură mare de fericirea casnică a omului. E întrebare numai, că oare se și execută o astfel de lege?

*

Clubul patruipedelor.

Arătăm azi în revista noastră un chip, care reprezintă pe o membră a unui club înființat în New-York sub numele: „Clubul patruipedelor“. Membrele acestui club sunt damele societății înalte din New-York, cari în goana lor după senzații noi, s-au înșirat acum sub drapelul acestui club ciudat, inventat de medicul francez Dr. Leon Meunier. Rost mai înalt nu cred să aibă, dar Americanele credule cu toate acestea l-au îmbrățișat, ca pe un lucru de valoare, merit să le distragă și să le dea ceea-ce natura le-a detras. Sunt adică de credința — după spusele medicului șiret — că umblând după masă în patru picioare, mistuirea se face mai ușor și trupul capătă o mai mare elasticitate și devine mai svelt. Ideea aceasta a medicului francez a prins rădăcini și damele americane au înființat repede sub conducerea lui clubul patruipedelor. Într'un local elegant, în fiecare zi după masă, Americanele se adună laolaltă și îmbrăcate într'un costum simplu, cum se vede și din chipul nostru, încep să umble ceasuri întregi în patru picioare. Ca să nu se plictisească, țin taifasuri, cântă, se distrag în fel și chip și așteaptă ca să se facă din

clipă în clipă mai svelte și mai frumoase. Că într'adevăr umblatul acesta în patru picioare are vre-un rost, numai medicul francez ar putea-o spune, care însă deocamdată nu se declară în privința aceasta, mulțumindu-se cu venitul ce i-l aduce ideea sa bizară.

Sărmanele Americane, ce puțin le trebuie, ca să fie înebunite.

O O O

Cărți primite la Redacție:

Ion Dragoslav: Nuvele. Prețul 2 coroane.

H. Stahl: Curs complet de stenografie cu vocale. Partea I. Stenografia corespondențială. Prețul cor. 1'50.

O O O

Scrisori dela Redacție

MANUSCRISELE NU SE ÎNAPOIAZĂ

T. S. Din motivele pe cari vi le-am înșirat în scrisoarea trimisă, nu vă putem publica nici „Răsplata“.

V. V. „Rătăcit“ nu ne convine, iar „Toamna“ ai publicat-o în altă revistă și așa nu o putem publica și noi, să nu pară că o reproducem. Poate altele.

I. M. Trimite fotografia s-o vedem și dacă ne convine, vom publica-o.

„LIBRĂRIA NAȚIONALĂ“
S. BORNEMISA, a edat un
splendid tablou național, tipărit
în colorii, în mărime 47/59
cmetri, reprezentând marea
clipă istorică:

**Întrarea
lui Mihai Viteazu
în Alba-Iulia, la 1599.**

E o foarte frumoasă pozoabă pentru oricare casă românească și e cel mai bun cadou, ce se poate face la orice prilejuri. Prețul unui exemplar e cor. 2'50, franco. La o comandă de 10 exemplare, se trimite franco, pentru numai 21 coroane. — Cereți-l dela

„LIBRĂRIA NAȚIONALĂ“
S. BORNEMISA
ORĂȘTIE—SZÁSZVÁROS

„Librăria Națională” S. Bornemisa

Orăștie—Szászváros

CĂRȚI LITERARE :	Cor.
<i>L. Rebreanu</i> : Frământări, nuvele	1:50
<i>A. Lupeanu</i> : De vorbă cu sătenii	0:70
<i>A. Ciura</i> : Amintiri, nuvele	1:60
<i>R. Rosetti</i> : Păcatele sulgerului, roman	2:—
<i>Strin</i> : Din sărmana mea grădină, poezii	1:—
<i>A. Cotruș</i> : Poezii	1:—
<i>A. Maior</i> : Magdalena, dramă	3:—
<i>D. Tomescu</i> : Acțiunea naționalistă	1:50
<i>Björnson</i> : Mary, roman	1:—
<i>Florantin</i> : Anecdote alese	0:50
<i>A. Nicolescu</i> : Impresii	0:24
<i>H. Călămăr</i> : Versuri flușurate	0:60
<i>Liviu Marian</i> : Printre stropi, schițe	1:50
<i>Chiru Nanov</i> : Peste Dorna, note de călătorie	1:50
<i>Dostoievsky</i> : Amintiri din casa morților, roman	1:50
<i>V. Eftimiu</i> : Poemele singurății, poezii	2:—
<i>M. Cruceanu</i> : Spre cetatea zorilor, poezii	1:50
<i>Dr. E. Sterian</i> : Educația sexelor	1:50
<i>Al. Ciura</i> : Foiletoane	1:60
<i>H. Stahl</i> : Dela manevre și alte schițe vesele	1:50
<i>Novicow</i> : Emanciparea femeii	2:—
<i>P. Eliade</i> : Studiu despre M. Maeterlinck	1:—
<i>V. Onițiu</i> : Din cele trecute vremi	2:—
<i>Cathrein</i> : Concepția catolică despre lume	1:95
<i>Rotică</i> : Poezii	2:—
<i>I. Popescu</i> : Zori de lulle, nuvele	2:—
<i>R. Rosetti</i> : Razna, note de călătorie	3:—
<i>B. Dumbravă</i> : Haiducul, roman	2:—
<i>T. Mera</i> : Din țări streine	2:—
<i>Alessiu</i> : Cultura legumelor	2:75
„ Cultura arborilor roditori	2:25
„ Creșterea pasărilor	1:50
<i>Maior</i> : Făt frumos, dramă	2:—
Mitologia greacă și romană	6:—
Topo, povești pentru copii	3:—
<i>N. Ținc</i> : Rime vesele, monoloage	1:—
Codul manierelor lumii culte	1:—
<i>Florini</i> : Povești populare	2:—
<i>Stall</i> : Ce-ar trebui să știe ori ce băiat	1:—
<i>I. Botez</i> : Din civilizația engleză	3:—
<i>Gh. din Moldova</i> : Versuri și proză	2:—
<i>Brătescu-Voinești</i> : În lumea dreptății	2:—
<i>Brătescu-Voinești</i> : Întunec și lumină, schițe	2:—
<i>Ion Pillat</i> : Visări păgâne, poezii	1:80
<i>Dr. E. Nicola</i> : Contagiuni venerice	1:50
<i>Caragiale</i> : Schițe noi	1:50
<i>Dracinschi</i> : Poezii	2:50
Carmen saeculare al soc. P. Maior	2:—

	Cor.
<i>Stăncescu</i> : Basmе	4:—
<i>Dr. Grünfeld</i> : Secretele seksuale	1:—
<i>G. Barițiu</i> : Studii și articole	1:50
<i>Vasile Pop</i> : Povești hazlii	1:50
<i>Beldiceanu</i> : La un han odată	1:50
<i>Ecat. Steriad</i> : Carte de bucate	5:—
<i>Dr. Popovici-Lupu</i> : Agricultura	3:50
<i>Filipescu</i> : Hrana vitelor	2:50
<i>Alecsandrescu</i> : Boalele la animale	2:50
<i>E. Graut</i> : Vitele de rassă bovină	2:50
<i>Em. Zarma</i> : Îngrășemintele în agricultură	2:—
<i>Dăscălescu</i> : Cultura plantelor	1:50
<i>Gh. D. Arghir</i> : Contabilitatea agricolă	1:50
<i>N. Filip</i> : Creșterea și îngrijirea cailor	1:50
<i>M. Popescu</i> : Vinul	1:50
<i>C. S. Făgețel</i> : Copiii nopții, dramă	2:50
<i>Gherea Dobrogeanu</i> : Neoiobăgia	3:50
<i>Gh. Ghibănescu</i> : Cuzeștii, monogr. ist.	1:—
<i>Ion Ghica</i> : Convorbiri economice I—III	7:—
<i>S. Nădejde</i> : Patimi, roman	2:—
„ Robia banului, roman	2:—
<i>H. Stahl</i> : Bucureștii ce se duc	2:50
<i>Elefterescu</i> : Cartea neamului	2:—
Sărbătorirea profesorului Iorga	0:40
<i>Drăgușan</i> : Călătoriile unui român ardelean	2:50
<i>M. Legan-Pulici</i> : Sticla din urmă, comedie	0:30
<i>V. Stoica</i> : Scrisori, piesă trad.	0:30
<i>G. Todică</i> : Zări din univers, astronomie	0:30
<i>Dr. Bianu</i> : Dicționarul sănătății	14:—
<i>Dr. Lupăș</i> : Monografia lui Șaguna	7:—
<i>Murnu</i> : Contimporanii noștri, caricaturi	4:—
<i>Mehedinți</i> : Cătră noua generație, articole	1:50
<i>Eraclie Sterian</i> : În noaptea nunții	1:50
<i>D. Gherea</i> : Critice III.	4:—
<i>E. Lovinescu</i> : Critice I. II.	6:—
<i>C. Moldovan</i> : Cetatea soarelui, poezii	8:—

NOTE PENTRU PIAN :

<i>Dr. Domide</i> : Înșiră-te mărgărite, partitura	5:—
„ „ „ „ vocile	8:—
<i>I. Harșia</i> : Hora	2:—
<i>Brediceanu</i> : Doine și cântece, I.—IV. à	4:—
„ Jocuri românești I.—IV. à	4:—
„ La șezătoare	8:—
„ Preludiu și Hora	7:—
„ Aurora	2:—
„ Rândunica	2:—
„ Vioarele	2:—

Pentru porto să se trimită deosebit 20 bani de-o carte. Comandele se eșecută cu cea mai mare promptitudine. Librăria e provăzută cu un bogat depozit de cărți literare, și la dorință procură și cărți cari îi lipsesc. Mai are mare depozit și de hârtie de cancelarie și pentru scrisori, cerneală și recvizite școlare. Cereți catalogul gratis și franco.